

กฎกระทรวง

กำหนดค่าทดแทนการขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการ
ดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร
น้ำสาธารณะ

พ.ศ. ๒๕๖๗⁽¹⁾

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๕ วรรคสาม
แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎ
กระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“ค่าทดแทนการขาดประโยชน์” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองที่ดินเพื่อเป็นค่าทดแทนการขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดิน อันเนื่องมาจากการ
ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นหนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่

“ค่าชดเชยความเสียหาย” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้
ครอบครองที่ดินเพื่อชดเชยที่ได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามคำสั่งเป็น
หนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่

“เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน” หมายความว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ที่ดินซึ่งใช้ประโยชน์ที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย มาก่อนวันที่กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา
๗๔ มีผลใช้บังคับ

“คำสั่ง” หมายความว่า คำสั่งเป็นหนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองที่ดินแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ข้อ ๒ การแจ้ง การยื่นคำขอ ข้อมูล เอกสารหรือหลักฐาน หรือการติดต่อ
ใด ๆ และการออกเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ตามกฎกระทรวงนี้ ให้ดำเนินการตาม
กฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่มีเหตุไม่สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม
วรรคหนึ่งได้ ให้ดำเนินการ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่งนั้น

ข้อ ๓ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งจะได้รับค่าทดแทนการขาด
ประโยชน์จะต้องเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้า
หน้าที่ จนทำให้ขาดรายได้ในการประกอบกิจการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมาย
หรือขาดรายได้จากการให้เช่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในที่ดิน

เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งจะได้รับค่าชดเชยความเสียหาย จะต้อง
เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ จนทำให้
เกิดความเสียหายแก่สิ่งก่อสร้างในที่ดิน เครื่องจักรหรือส่วนประกอบของเครื่องจักร ต้นไม้
ยืนต้น หรือความเสียหายอื่น

ข้อ ๔ ค่าทดแทนการขาดประโยชน์ ให้กำหนดโดยคำนวณจากการขาด
ประโยชน์ในการใช้ที่ดินตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการขาดรายได้ในการประกอบกิจการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายเป็นการชั่วคราว ให้พิจารณากำหนดจากเงินได้สุทธิที่ได้จากการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายที่ดำเนินการในที่ดินตามที่ปรากฏในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลของปีที่ล่วงมาและนำมาคำนวณเป็นรายวัน ตามระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้หยุดประกอบกิจการชั่วคราวนั้น ทั้งนี้ ให้จ่ายได้ไม่เกินระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่ไม้อาจคำนวณเงินได้สุทธิตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ ให้จ่ายเป็นเงินเหมาจ่ายจำนวนหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่ระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้หยุดประกอบกิจการชั่วคราวนั้นน้อยกว่าสามสิบวัน ให้จ่ายเป็นเงินเหมาจ่ายห้าพันบาท

(๒) กรณีการขาดรายได้ในการประกอบกิจการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายด้วยเหตุต้องเลิกประกอบกิจการ ให้พิจารณากำหนดจากเงินได้สุทธิที่ได้จากการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายที่ดำเนินการในที่ดินตามที่ปรากฏในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลของปีที่ล่วงมาและนำมาคำนวณเป็นรายวัน โดยให้จ่ายเป็นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่ไม้อาจคำนวณเงินได้สุทธิตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ ให้จ่ายเป็นเงินเหมาจ่ายจำนวนสองหมื่นบาท

(๓) กรณีการขาดรายได้จากการให้เช่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในที่ดิน ให้พิจารณากำหนดจากอัตราค่าเช่าตามสภาพของที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างนั้น ในท้องตลาดหรือเทียบอัตราค่าเช่าจ่ายในการเช่าที่อ้างอิงจากราคากลางที่ทางราชการกำหนดตามที่ขึ้นอยู่กับอยู่ในวันที่ขาดรายได้ และระยะเวลาในการให้เช่าที่ดินหรือสิ่งก่อสร้างนั้น

การคำนวณค่าทดแทนการขาดประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการที่ทางราชการได้บรรเทาหรือแก้ไขปัญหาการขาดประโยชน์นั้นโดยวิธีการอื่นไปแล้วด้วย

ข้อ ๕ ค่าชดเชยความเสียหาย ให้กำหนดโดยคำนวณจากความเสียหายที่เกิดขึ้นตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเกิดความเสียหายแก่สิ่งก่อสร้างในที่ดิน ให้พิจารณากำหนดค่ารื้อถอน หรือค่าขนย้าย โดยให้คำนวณตามราคาที่ตกลงกันตามปกติในท้องตลาด สำหรับค่าวัสดุก่อสร้างที่ต้องจัดหามาทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการรื้อถอน ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อสร้าง และค่าออกแบบและควบคุมงาน ให้พิจารณากำหนดตามราคาที่เป็นปัจจุบัน โดยให้คำนวณตามวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

(๒) กรณีเกิดความเสียหายแก่เครื่องจักรหรือส่วนประกอบของเครื่องจักร ให้พิจารณากำหนดค่ารื้อถอน ค่าขนย้าย หรือค่าส่วนประกอบของเครื่องจักรที่ต้องจัดหา มาทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการรื้อถอน โดยให้คำนวณตามราคา ที่ตกลงกันตามปกติในท้องตลาด

(๓) กรณีเกิดความเสียหายแก่ต้นไม้ยืนต้น ให้พิจารณากำหนดค่ารื้อถอน หรือค่าขนย้าย โดยให้คำนวณตามราคาที่ตกลงกันตามปกติในท้องตลาด แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินราคาต้นไม้ยืนต้นที่ทางราชการประกาศกำหนด

(๔) กรณีเกิดความเสียหายอื่น ให้พิจารณากำหนดจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับความเสียหายจริง และมีพยานหลักฐานที่แสดงถึงความเสียหายนั้น

การคำนวณค่าชดเชยความเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการที่ทางราชการได้บรรเทาหรือแก้ไขความเสียหายนั้นโดยวิธีการอื่นไปแล้วด้วย

ข้อ ๖ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และประสงค์จะได้รับค่าทดแทนการขาดประโยชน์หรือค่าชดเชยความเสียหาย ให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เสร็จสิ้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบรับคำขอและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

เพื่อประโยชน์ในการยื่นคำขอของผู้ยื่นคำขอและการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดรายการที่ต้องระบุในคำขอ และเอกสารหรือหลักฐานที่ต้องยื่นประกอบคำขอก็ได้ แต่ต้องไม่สร้างภาระแก่ผู้ยื่นคำขอเกินสมควร

ข้อ ๗ เพื่อบรรเทาผลกระทบแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๖ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เร่งรัดดำเนินการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๓ ข้อ ๔ หรือข้อ ๕ แล้วแต่กรณี โดยเร็ว แล้วเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาและมีคำสั่งให้จ่ายค่าทดแทนการขาดประโยชน์หรือค่าชดเชยความเสียหายนั้น ซึ่งต้องมีคำสั่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอและข้อมูล เอกสารหรือหลักฐาน จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินครบถ้วน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

อนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๗๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้การกำหนดค่าทดแทนการขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือค่าชดเชยความเสียหาย อันเนื่องมาจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่การปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินต้องขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนการขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือค่าชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ชนิกานต์ / Maker

3 มกราคม 2568

พิไลภรณ์ / Checker

14 มกราคม 2568

สุภาทิพย์ / Authorizer

15 มกราคม 2568

[\[1\]](#) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑/ตอนที่ ๗๑ ก/หน้า ๗๐/๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗